

Handboek Familievermogensrecht 2018-2019

Handboek FAMILIE- VERMOGENS- RECHT

18|19

DEEL 2

ONDER REDACTIE VAN | PROF. MR. DR. W. BURGERHART | PROF. MR. W.D. KOLKMAN | PROF. MR. L.C.A. VERSTAPPEN | AUTEURS | MR. M.R. BEUKER | MR. K. BLANKMAN | MR. P. BLOKLAND | MR. P.J.F.M. LE CAT | MR. A. HEIDA | MR. S.B.J. VAN HEIJST | MR. A.S.J.M. DE KOK | PROF. MR. W.D. KOLKMAN | MR. K.D. DE LANGE | MR. J.H. LIEBER | PROF. MR. T.J. MELLEMA-KRANENBURG | PROF. MR. A.J.M. NUYTINK | PROF. MR. B.M.E.M. SCHOLS | PROF. MR. F.W.J.M. SCHOLS | PROF. MR. A.H.N. STOLLENWERCK | PROF. MR. M.H. TEN WOLDE | PROF. MR. L.C.A. VERSTAPPEN | MR. L.E. WELKERS

WalburgPers

Verkorte weergave onderwerpen

---

1 Inleiding Handboek Familievermogensrecht

- 1.1 Algemene inleiding
- 1.2 De papieren en digitale versie van het handboek
- 1.3 Opzet en indeling van het handboek
- 1.4 Gehanteerde termen
- 1.5 Organisatiestructuur Praktijkhandboeken voor het notariaat

2 Naamrecht, afstammingsrecht en gezagsrecht

- 2.1 Naamrecht
- 2.2 Afstammingsrecht
- 2.3 Gezagsrecht

3 Beschermingsbewind, curatele en mentorschap

- 3.1 Inleiding
- 3.2 Beschermingsbewind
- 3.3 Curatele
- 3.4 Mentorschap
- 3.5 Checklist: Beschermingsmaatregelen voor meerderjarigen
- 3.6 Modellen en formulieren

4 Samenlevingscontract

- 4.1 Inleiding
- 4.2 De periode van het samenwonen
- 4.3 De samenleving eindigt anders dan door overlijden
- 4.4 De samenleving eindigt door overlijden
- 4.5 Diverse regelingen
- 4.6 Checklist samenlevingscontract

5 Huwelijkse voorwaarden

- 5.1 Algemeen
- 5.2 Inhoud huwelijkse voorwaarden
- 5.3 Partnerschapsvoorwaarden

6 Wijziging vermogensregime staande huwelijk

- 6.1 Inleiding
- 6.2 De opdracht
- 6.3 De bespreking
- 6.4 Onderzoek registers
- 6.5 Toetsingsgronden
- 6.6 Van gemeenschap van goederen naar uitsluiting
- 6.7 Van uitsluiting naar gemeenschap van goederen
- 6.8 Andere wijzigingen
- 6.9 Diversen (curatele, faillissement, art. 1:166 etc.)

7 Echtscheiding en verdeling

- 7.1 Inleiding
- 7.2 De opdracht
- 7.3 De eerste bespreking
- 7.4 Onderzoek registers
- 7.5 Het echtscheidingsconvenant
- 7.6 Alimentatie
- 7.7 Verdeling en verrekening
- 7.8 Gereserveerd
- 7.9 Gereserveerd
- 7.10 Gereserveerd
- 7.11 Diversen
- 7.12 Wet bevordering voortgezet ouderschap
- 7.13 Beëindiging geregistreerd partnerschap
- 7.14 Passeren van de akte(n)

8 Pensioenverevening

- 8.1 Algemeen deel: terminologie en voorgeschiedenis Wet Vps
- 8.2 Algemeen deel: wat houdt pensioenverevening in?
- 8.3 De praktijk van het maken van huwelijkse voorwaarden; de standaardverevening
- 8.4 De praktijk van het maken van huwelijkse voorwaarden; het afwijken van de wet
- 8.5 Huwelijk met internationale aspecten
- 8.6 Pensioenverevening bij (beëindiging) samenwoning
- 8.7 De echtscheidingspraktijk: pensioenverevening bij scheiding

9 Giften

- 9.1 Inleiding
- 9.2 Wel of geen gift?
- 9.3 Vormvoorschriften
- 9.4 Giften en legitieme portie
- 9.5 Inbreng van giften
- 9.6 Giften en het huwelijksvermogensrecht
- 9.7 Papieren schenkingen
- 9.8 Schenking lijfrente
- 9.9 Schenking van registergoederen
- 9.10 Bijzondere bepalingen
- 9.11 Lijst modellen

10 Testamenten

- 10.1 Het maken van testamenten
- 10.2 Herroeping
- 10.3 Erfstellingen
- 10.4 Legaten
- 10.5 De testamentaire last
- 10.6 Executele en afwikkelingsbewind
- 10.7 Testamentair bewind
- 10.8 Wettelijke verdeling, quasi-wettelijke verdeling, facultatieve wettelijke verdeling en aangepaste obv ('obv-plus')
- 10.9 De uitsluitingsclausule en de insluitingsclausule
- 10.10 Voorwaardelijke makingen
- 10.11 Kleinkinderen

- 10.12 Stiefkinderen
- 10.13 De bij uiterste wil opgerichte stichting
- 10.14 Het codicil en het depot-testament
- 10.15 Noodtestamenten
- 10.16 Echtscheidingstestament
- 10.17 Uitsluiting van het ouderlijk vruchtgenot (art. 1:253m)
- 10.18 Niet-vermogensrechtelijke beschikkingen

11 Fiscale aspecten van familievermogensrecht

- 11.1 Inkomstenbelasting en familievermogensrecht
- 11.2 Fiscale partners
- 11.3 Ouders en minderjarige kinderen
- 11.4 De afzonderlijke inkomensbestanddelen
- 11.5 Winst uit onderneming
- 11.6 Resultaat uit overige werkzaamheden
- 11.7 Inkomsten uit de eigen woning
- 11.8 Inkomen uit aanmerkelijk belang
- 11.9 Inkomen uit sparen en beleggen
- 11.10 Echtscheiding
- 11.11 Successiewet en familievermogensrecht

12 Toepasselijke recht op het huwelijksvermogensregime volgens Nederlands IPR

- 12.1 Algemeen
- 12.2 Het Haags Huwelijksgevolgenverdrag 1905
- 12.3 De commune verwijzingsregels; Chelouche/Van Leer en Tan/Bavinck
- 12.4 Het Haags Huwelijksvermogensverdrag 1978
- 12.5 Verordening huwelijksvermogensstelsels
- 12.6 Het toepasselijke recht op het geregistreerd partnerschapsvermogensregime

13 Jurisprudentie

- 13.1 Civiele rechtspraak inzake familievermogensrecht
- 13.2 Notarieel tuchtrecht inzake familievermogensrecht

Verantwoording

11 Fiscale aspecten van familievermogensrecht

11.1 INKOMSTENBELASTING EN FAMILIEVERMOGENSRECHT

Het familievermogensrecht kent belangrijke fiscale facetten, of misschien is het omgekeerd: in het fiscale recht speelt het familievermogensrecht een belangrijke rol. De partnerregeling, samenwerking in een onderneming, de eigen woning en 'begrijpelijk' de regeling van een echtscheiding zijn voorbeelden waarin steeds blijkt dat de regeling van het vermogensrecht tussen partners niet zonder aandacht voor de fiscale consequenties kan.

Huwelijksvermogensrechtelijke afspraken, overdracht van vermogen bij overlijden of al tijdens leven, kennen een eigen fiscaliteit. Bij advisering komt dit uit op het terrein van de estate planning. Aan deze 'tak van sport' is in dit hoofdstuk een eigen onderdeel gewijd.

Nadrukkelijk is beoogd geen fiscaal handboek te schrijven, maar een handleiding voor de juridisch adviseur in familierechtelijke kwesties waarbij in dit hoofdstuk de fiscale aspecten worden behandeld. Jurisprudentie en wetgeving zijn verwerkt tot 1 mei 2018.

Als u als gebruiker van dit handboek een omissie ontdekt, wordt u van harte uitgenodigd de auteurs daarover te berichten. U kunt dat doen per e-mail naar het adres: info@notariaatonline.nl.

Inkomstenbelasting wordt geheven van natuurlijke personen die in Nederland wonen of Nederlands inkomen genieten. Dat inkomen wordt in beginsel belast bij degene op wie de uitgaven drukken.

Op het uitgangspunt dat inkomstenbelasting een individuele heffing is, wordt een inbreuk gemaakt voor *partners* in de zin van art. 5a AWR jo. art. 1.2 Wet IB 2001. Partners kunnen de zogeheten gemeenschappelijke inkomensbestanddelen in onderlinge verhouding in fiscaal opzicht onderling verdelen zoals zij dat wensen (art. 2.17 Wet IB 2001). Dit betekent dat zij bepaalde inkomensbestanddelen voor de heffing van inkomstenbelasting kunnen aangeven bij de partner die het inkomensbestanddeel ook daadwerkelijk heeft genoten, bij de andere partner of over beide partners kunnen verdelen in de verhouding die zij zelf van jaar tot jaar kiezen. Hiermee kan een gelijkmatige heffing van inkomstenbelasting over het gezamenlijke inkomen worden bereikt.

Ook in de relatie ouder-kind wordt een inbreuk gemaakt op het principe van individuele heffing: ouders krijgen bepaalde inkomensbestanddelen van hun minderjarige kinderen toegerekend (art. 2.15 Wet IB 2001).

11.2 FISCALE PARTNERS

Sinds 1 januari 2011 is voor de toepassing van alle belastingwetten in art. 5a van de Algemene wet inzake rijksbelastingen (hierna: AWR) een basispartnerbegrip opgenomen. In aanvulling hierop bevat art. 1.2 Wet IB 2001 een aantal uitbreidingen op en beperkingen van het uniforme partnerbegrip die specifiek gelden voor de toepassing van de Wet IB 2001.

11.2.1 Basispartnerbegrip AWR

Op grond van art. 5a AWR worden als partner aangemerkt gehuwden, geregistreerde partners en ongehuwde meerderjarige samenwoners met een notarieel samenlevingscontract die staan ingeschreven op hetzelfde woonadres in de basisregistratie personen of een daarmee naar aard en strekking overeenkomende administratie buiten Nederland (lid 1).

Degene die gedurende een deel van het kalenderjaar als partner wordt aangemerkt, wordt ook als partner aangemerkt voor de andere perioden van het kalenderjaar, *voor zover* hij in die perioden op hetzelfde woonadres staat ingeschreven in de basisregistratie personen (lid 2). Dit betekent dat als belastingplichtigen al het hele jaar samenwonen, maar in de loop van een kalenderjaar een notarieel samenlevingscontract aangaan of trouwen, zij voor de toepassing van art. 5a AWR het hele jaar als partner kwalificeren. Hetzelfde geldt bij het verbreken van een samenlevingscontract of in het kader van een echtscheiding, zolang de belastingplichtigen op hetzelfde adres ingeschreven blijven. Pas als een verzoek tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed is ingediend én men niet meer op hetzelfde woonadres in de basisregistratie personen staat ingeschreven, is niet langer sprake van partnerschap (lid 4).

Een persoon die van tafel en bed is gescheiden, wordt aangemerkt als ongehuwd (lid 3).

Een persoon kan op enig moment maar één partner hebben (lid 5). Indien een persoon meer dan één echtgenoot heeft, wordt alleen de echtgenoot uit de oudste verbintenis als partner aangemerkt. Bij meer dan één notariële samenlevingsovereenkomst telt alleen de oudste samenlevingsovereenkomst. Denk aan de situatie dat A samenwoont met B en C en met beiden afzonderlijk een samenlevingsovereenkomst heeft gesloten. In dat geval geldt het oudste contract. Eén notariële samenlevingsovereenkomst met meer dan één persoon wordt niet in aanmerking genomen; A, B en C zijn dan geen partners van elkaar.

Voor ongehuwde partners voor wie het niet langer mogelijk is om op hetzelfde woonadres te staan ingeschreven als gevolg van een opname in een verpleeghuis of verzorgingshuis vanwege medische redenen of ouderdom van een van hen, geeft lid 7 een speciale regeling. Deze personen blijven als elkaars partner aangemerkt zolang na het einde van die inschrijving op hetzelfde woonadres ten aanzien van geen van beiden een derde persoon als partner wordt aangemerkt. Dit geldt niet langer indien een van beiden schriftelijk aan de inspecteur aangeeft niet langer als partner te willen worden aangemerkt.

11.2.2 Uitbreidingen/beperkingen partnerbegrip voor toepassing Wet IB 2001

Het basispartnerbegrip uit de AWR is voor de toepassing van de Wet IB 2001 uitgebreid in art. 1.2 Wet IB 2001. Onder partner wordt voor de toepassing van de Wet IB 2001 mede verstaan degene die op hetzelfde woonadres als de belastingplichtige staat ingeschreven in de basisadministratie persoonsgegevens en:

- a. uit wiens relatie met de belastingplichtige een kind is geboren;
- b. die een kind van de belastingplichtige heeft erkend dan wel van wie een kind door de belastingplichtige is erkend;
- c. die voor de toepassing van een pensioenregeling als partner van de belastingplichtige is aangemeld;
- d. die samen met de belastingplichtige een woning heeft, die hun anders dan tijdelijk als hoofdverblijf ter beschikking staat op grond van eigendom, waaronder begrepen economisch eigendom, of op grond van een recht van lidmaatschap van een coöperatie;
- e. die evenals de belastingplichtige meerderjarig is, waarbij op dat woonadres tevens